

Četrtek, 5. oktober 2017

P8_TA(2017)0385

Zaporniški sistemi in razmere v zaporih

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 5. oktobra 2017 o zaporniških sistemih in razmerah v zaporih 2015/2062(INI)

(2018/C 346/14)

Evropski parlament,

- ob upoštevanju členov 2, 6 in 7 Pogodbe o Evropski uniji in Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti členov 4, 19, 47, 48 in 49,
- ob upoštevanju Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP) (člena 3 in 8), protokolov EKČP in sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice, Evropske konvencije iz leta 1987 o preprečevanju mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja ter poročil Evropskega odbora za preprečevanje mučenja,
- ob upoštevanju Splošne deklaracije o človekovih pravicah (člena 3 in 5), Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah (člen 7) in Konvencije proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju,
- ob upoštevanju Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah, sprejete 20. novembra 1989 v New Yorku,
- ob upoštevanju naslednjih splošnih pripomb Odbora Združenih narodov za otrokove pravice: št. 10 (2007) o otrokovih pravicah v mladostniškem pravu, št. 13 (2011) o pravici otrok do svobode pred vsemi oblikami nasilja in št. 17 (2013) o pravici otrok do počitka, prostega časa, igre, rekreativnih dejavnosti, kulturnega življenja in umetnosti (člen 31),
- ob upoštevanju standardnih minimalnih pravil Združenih narodov o ravnanju z zaporniki ter deklaracij in načel, ki jih je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov; ob upoštevanju Minimalnih predpisov Združenih narodov glede upravljanja pravnega varstva mladoletnih oseb (Predpisi iz Pekinga), ki jih je sprejela Generalna skupščina; ob upoštevanju Smernic Odbora ministrov Sveta Evrope o otroku prijaznem pravosodju; ob upoštevanju priporočil Odbora ministrov Sveta Evrope, zlasti priporočila CM/Rec (2006)2 o evropskih zaporniških pravilih, priporočila CM/Rec (2006)13 o uporabi ukrepa pripora, pogojih, v katerih se izvršuje, in o vzpostavitvi varoval zoper zlorabe, priporočila CM/Rec (2008)11 o evropskih pravilih za mladoletne storilce kaznivih dejanj, ki so jim naložene sankcije ali ukrepi, priporočila CM/Rec (2010)1 o pravilih Sveta Evrope o preizkusni dobi in priporočila CM/Rec (2017)3 o evropskih pravilih o sankcijah in ukrepih v skupnosti; pa tudi ob upoštevanju priporočil, ki jih je sprejela parlamentarna skupščina Sveta Evrope,
- ob upoštevanju svojih resolucij z dne 18. januarja 1996 o slabih razmerah v zaporih v Evropski uniji⁽¹⁾, z dne 17. decembra 1998 o razmerah v zaporih v Evropski uniji: izboljšanja in alternativne kazni⁽²⁾, z dne 25. novembra 2009 o večletnem programu 2010–2014 o območju svobode, varnosti in pravice (Stockholmski program)⁽³⁾ in z dne 15. decembra 2011 o pogojih izvrševanja pripora in zaporne kazni v EU⁽⁴⁾,

⁽¹⁾ UL C 32, 5.2.1996, str. 102.

⁽²⁾ UL C 98, 9.4.1999, str. 299.

⁽³⁾ UL C 285 E, 21.10.2010, str. 12.

⁽⁴⁾ UL C 168 E, 14.6.2013, str. 82.

Četrtek, 5. oktober 2017

- ob upoštevanju Okvirnega sklepa Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami ⁽¹⁾,
- ob upoštevanju Okvirnega sklepa Sveta 2008/909/PNZ z dne 27. novembra 2008 o uporabi načela vzajemnega priznavanja sodb v kazenskih zadevah, s katerimi so izrečene zaporne kazni ali ukrepi, ki vključujejo odvzem prostosti, za namen njihovega izvrševanja v Evropski uniji ⁽²⁾ („premestitev zapornikov“),
- ob upoštevanju Okvirnega sklepa Sveta 2008/947/PNZ z dne 27. novembra 2008 o uporabi načela vzajemnega priznavanja sodb in pogojnih odločb zaradi zagotavljanja nadzorstva nad spremljevalnimi ukrepi in alternativnimi sankcijami ⁽³⁾ („spremljevalni ukrepi in alternativne sankcije“),
- ob upoštevanju Okvirnega sklepa Sveta 2009/829/PNZ z dne 23. oktobra 2009 o uporabi načela vzajemnega priznavanja odločb o nadzornih ukrepih med državami članicami Evropske unije kot alternativni začasemu priporu ⁽⁴⁾ („evropski nalog za nadzor“),
- ob upoštevanju Direktive (EU) 2016/800 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o procesnih jamstvih za otroke, ki so osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku ⁽⁵⁾,
- ob upoštevanju poročila Agencije Evropske unije za temeljne pravice z naslovom *Criminal detention and alternatives: fundamental rights aspects in EU cross-border transfers* (Odvzem prostosti in alternativne kazni: temeljne pravice pri premetitvah med državami članicami),
- ob upoštevanju zelene knjige Komisije z dne 14. junija 2011 z naslovom Krepitev medsebojnega zaupanja na evropskem pravosodnem območju – Zelena knjiga o izvajanju kazenskopravne zakonodaje EU na področju pripora (COM(2011)0327),
- ob upoštevanju sodbe Sodišča Evropske unije v združenih zadevah C-404/15 in C-659/15 PPU, Pál Aranyosi in Robert Căldăraru,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. novembra 2015 o preprečevanju radikalizacije in novačenja evropskih državljanov s strani terorističnih organizacij ⁽⁶⁾ in Priročnika Urada Združenih narodov za droge in kriminal o ravnanju z nasilnimi ekstremističnimi zaporniki in preprečevanju nasilne radikalizacije v zaporih ⁽⁷⁾,
- ob upoštevanju pisne izjave št. 0006/2011 z dne 14. februarja 2011 o kršenju temeljnih pravic zapornikov v Evropski uniji,
- ob upoštevanju konvencij, priporočil in resolucij Sveta Evrope o vprašanjih v zvezi z zapori,
- ob upoštevanju bele knjige Sveta Evrope o prezasedenosti zaporov z dne 28. septembra 2016,
- ob upoštevanju priporočila Odbora ministrov Sveta Evrope CM/Rec (2012)12 državam članicam glede tujih zapornikov, ki ga je odbor sprejel 10. oktobra 2012,

⁽¹⁾ UL L 190, 18.7.2002, str. 1.

⁽²⁾ UL L 327, 5.12.2008, str. 27.

⁽³⁾ UL L 337, 16.12.2008, str. 102.

⁽⁴⁾ UL L 294, 11.11.2009, str. 20.

⁽⁵⁾ UL L 132, 21.5.2016, str. 1.

⁽⁶⁾ Sprejeta besedila, P8_TA(2015)0410.

⁽⁷⁾ www.unodc.org/documents/brussels/News/2016.10_Handbook_on_VEPs.pdf

Četrtek, 5. oktober 2017

- ob upoštevanju priporočila Odbora ministrov Sveta Evrope CM/Rec (2012)5 državam članicam o evropskem etičnem kodeksu za osebe v zaporu, ki ga je odbor sprejel 12. aprila 2012,
 - ob upoštevanju priročnika Sveta Evrope glede radikalizacije in nasilnega ekstremizma za službe za izvrševanje kazenskih sankcij in pogojni odpust,
 - ob upoštevanju študij Evropskega opazovalnega urada za zapore z naslovom *From national practices to European guidelines: interesting initiatives in prisons management* (Od nacionalnih praks do evropskih smernic: zanimive pobude pri upravljanju zaporov) (2013) in *National monitoring bodies of prison conditions and the European standards* (Nacionalni organi za spremljanje razmer v zaporih in evropski standardi) (2015),
 - ob upoštevanju člena 52 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve ter mnenja Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A8-0251/2017),
- A. ker je bilo leta 2014 v Evropski uniji v zaporih več kot pol milijona oseb, ta številka pa vključuje tako obsojene osebe, ki služijo pravnomočno zaporno kazen, kot tudi osebe, ki so obtožene kaznivega dejanja in so v priporu;
- B. ker so razmere v zaporih in upravljanje zaporov v pristojnosti držav članic, EU pa ima pomembno vlogo pri varovanju temeljnih pravic zapornikov ter oblikovanju evropskega območja svobode, varnosti in pravice; ker je EU pristojna za spodbujanje izmenjave dobre prakse med državami članicami, ki se soočajo s skupnimi težavami, ki povzročajo dejanske varnostne izzive na evropskem ozemlju;
- C. ker razmere v zaporih ter včasih nedostojni in nečloveški pogoji v njih v nekaterih državah članicah zbujejo izjemno zaskrbljenost, kar je razvidno iz poročil, kot so poročila Evropskega odbora za preprečevanje mučenja pri Svetu Evrope;
- D. ker je prezasedenost zaporov stalen problem v EU, ki ga priznava več kot tretjina držav članic in je razvidna iz poročil, kot so zadnji letni kazenski statistični podatki Sveta Evrope (SPACE), objavljeni 14. marca 2017; in ker prezasedenost zaporov po mnenju Evropskega sodišča za človekove pravice pomeni kršitev člena 3 EKČP;
- E. ker prezasedenost zaporov ovira izročitev ali premestitev obsojenih oseb zaradi skrbi glede slabih razmer v zaporih v državi sprejema; ker se razmere v nekaterih državah članicah še naprej slabšajo in so v več zaporih postale nevzdržne;
- F. ker prezasedenost zaporov resno ogroža kakovost razmer v zaporih, lahko prispeva k radikalizaciji, negativno vpliva na zdravje in dobro počutje zapornikov, predstavlja oviro za socialno rehabilitacijo ter prispeva k nevarnemu, zapletenemu in nezdravemu delovnemu okolju za osebe v zaporu;
- G. ker je v sodbi z dne 6. oktobra 2005 v zadevi Hirst proti Združenemu kraljestvu Evropsko sodišče za človekove pravice potrdilo, da splošna in samodejna prepoved volilne pravice za zapornike ni skladna z demokracijo; ker je leta 2011 na Poljskem na parlamentarnih volitvah sodelovalo 58,7 % zapornikov z volilno pravico;
- H. ker ni povezave med strogostjo kazni in zmanjšanjem stopnje kriminala;
- I. ker je odvzem prostosti še posebno neprimeren ukrep za nekatere ranljive osebe, kot so mladoletniki, starostniki, nosečnice ter ljudje s hudimi duševnimi ali telesnimi boleznimi ali invalidnostmi; ker je za te osebe potreben ustrezno prilagojen pristop;

Četrtek, 5. oktober 2017

- J. ker člen 37 Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah določa, da je lahko otroku odvzeta prostost „le v skrajnem primeru ter za najkrajši potreben čas“ in da „morajo biti otroci ločeni od odraslih, razen če se presodi, da ima otrok največjo korist, če se tega ne stori“;
- K. ker so po podatkih Eurostata leta 2014 osebe v priporu predstavljale 20 % vseh zapornikov;
- L. ker bi se moral pripor pred sojenjem uporabljati le kot skrajni ukrep; ker otrok ne bi smeli zadrževati v zaporih, v katerih so izpostavljeni negativnim vplivom; ker bi bilo treba vedno upoštevati potrebe otrok, specifične za njihovo stopnjo razvoja;
- M. ker bi se moral odvzem prostosti, tudi pridržanje pred sojenjem, uporabljati le v pravno utemeljenih primerih in bi morala imeti uporaba alternativnih sankcij namesto odvzema prostosti (na primer hišni zapor ali drugi ukrepi) prednost pri zapornikih, ki ne predstavljajo resne nevarnosti za družbo, saj bi tako ostali v odprtem ali znanem okolju in imeli boljši dostop do socialnih storitev in oskrbe ter možnosti ponovne vključitve v družbo;
- N. ker bi morali imeti mladoletni storilci kaznivih dejanj načeloma vedno pravico do alternativnih ukrepov, ki ne vključujejo pridržanja, ne glede na to, kakšno kaznivo dejanje so storili;
- O. ker je po podatkih Sveta Evrope za leto 2015 v povprečju kar 10,8 % zapornikov v evropskih zaporih tujcev, medtem ko jih je bilo leta 2014 13,7 %, in ker so najpogosteje v priporu zaradi domnevne večje nevarnosti pobega;
- P. ker osebje v zaporu opravlja pomembno funkcijo v imenu skupnosti in bi moralo imeti pogoje zaposlovanja, ki bi ustrezali njegovi usposobljenosti in bi upoštevali zahtevnost njegovega dela; ker so ukrepi, kot so boljše začetno in nadaljnje usposabljanje osebja v zaporu, povečanje namenskih finančnih sredstev, izmenjava dobre prakse, dostojni in varni delovni pogoji ter povečanje števila osebja glede na zahtevnost in občutljivost njegovega dela bistvenega pomena za zagotavljanje dobrih razmer v zaporih; ker bi stalno usposabljanje osebju v zaporih pomagalo pri soočanju z novimi in nastajajočimi izzivi, kot je radikalizacija v zaporih;
- Q. ker je motivirano, predano in spoštovano osebje predpogoj za humane razmere v zaporu in s tem tudi za uspešnost konceptov odvzema prostosti, namenjenih boljšemu upravljanju zaporov, uspešno ponovno vključitev v družbo ter zmanjšanje tveganja za radikalizacijo in povratništvo;
- R. ker so samopoškodbe in nasilno obnašanje zapornikov pogosto posledica prezasedenosti zaporov in slabih razmer; ker je osebje, ki ni ustrezno usposobljeno ali kvalificirano, dodaten dejavnik; ker raven napetosti v številnih zaporih ustvarja posebej težke delovne pogoje za osebje, v številnih primerih pa je v državah članicah privedla do kolektivnih ukrepov;
- S. ker so za učinkovito upravljanje zaporov potrebna ustrezna sredstva in dovolj osebja, da bi se lahko izvajale naloge zagotavljanja varnosti in rehabilitacije;
- T. ker je prepoved mučenja ali drugih krutih, nečloveških ali poniževalnih kazni ali ravnanja splošna norma, ki velja tako za odrasle kot za otroke, in ker kršitve temeljnih pravic zapornikov, ki ne izhajajo iz omejitev, nujnih zaradi odvzema prostosti, posegajo v človekovo dostojanstvo;
- U. ker je število samomorov v zaporih v EU še posebno zaskrbljujoče;

Četrtek, 5. oktober 2017

- V. ker je radikalizacija v številnih zaporih v EU zelo zaskrbljujoč pojav, ki zahteva posebno pozornost in ga je treba ustrezno obravnavati ob polnem spoštovanju človekovih pravic in mednarodnih obveznosti; ker so lahko med razlogi za povečanje tega pojava tudi nehumane razmere v zaporih in njihova prezasedenost, kar lahko okrepi vpliv oseb, ki novačijo za nasilni ekstremizem;
- W. ker je EU za boj proti radikalizaciji v zaporih namenila sredstva v okviru evropske agende za varnost; ker je glede na varnostne razmere v Evropi nujno, da vsaka država članica nemudoma sprejme ukrepe za preprečevanje radikalizacije v zaporih; ker je bistvenega pomena, da se na evropski ravni izmenjajo primeri dobre prakse;
- X. ker nekateri zaporniški sistemi in zmogljivosti ter velik delež stavb, ki se trenutno uporabljajo kot zapor, v številnih evropskih državah izvirajo iz 19. stoletja; ker nekatere izmed teh stavb niso več primerne za uporabo v 21. stoletju zaradi obžalovanja vrednih razmer, ki kršijo temeljne človekove pravice;
- Y. ker so raziskave pokazale, da razvoj predstavniške demokracije in konstruktivnega dialoga v zaporih ugodno vpliva na zapornike, osebje in širšo družbo ter pripomore k izboljšanju odnosov med osebjem in zaporniki;
1. je zelo zaskrbljen zaradi trenutnih razmer v zaporih v nekaterih državah članicah in stanja številnih evropskih zaporov; poziva države članice, naj spoštujejo pravila glede odvzema prostosti iz instrumentov mednarodnega prava in standardov Sveta Evrope; opozarja, da odvzem prostosti ne pomeni odvzema dostojanstva; poziva države članice, naj sprejmejo neodvisni mehanizem za nadzor v zaporih, ki ga predvideva opcijski protokol h konvenciji proti mučenju (MOPPM);
2. poziva države članice, naj okrepijo svoje pravosodne sisteme in vlagajo v usposabljanje sodnikov;
3. ponovno potrjuje, da so razmere v zaporih ključni element pri izvajanju načela vzajemnega priznavanja sodnih odločb na območju svobode, varnosti in pravice Evropske unije, kot je Sodišče navedlo v zadevah Aranyosi in Căldăraru; želi spomniti na bistven pomen načela medsebojnega priznavanja sodnih odločb, zapisanega v Pogodbi o Evropski uniji;
4. obžaluje dejstvo, da je prezasedenost zaporov v Evropi nekaj povsem običajnega; je zelo zaskrbljen zaradi nove rekordne prezasedenosti v nekaterih državah članicah; poudarja, da po podatkih iz najnovejše izdaje letnih kazenskih statističnih podatkov Sveta Evrope z dne 14. marca 2017 v tretjini evropskih kazenskih zavodov število zapornikov še vedno presega število razpoložljivih mest; poziva države članice, naj upoštevajo priporočila bele knjige Sveta Evrope o prezasedenosti zaporov z dne 28. septembra 2016 in priporočilo Odbora ministrov Sveta Evrope R(99)22 z dne 30. septembra 1999 glede prezasedenosti zaporov in naraščanja zaporniške populacije;
5. opozarja, da države članice izračunavajo zmogljivost zaporov in posledično stopnjo prezasedenosti s prostorskimi parametri, ki se močno razlikujejo glede na državo, zaradi česar je primerjava na ravni Unije težka ali celo nemogoča;
6. obžaluje tudi dejstvo, da ima prezasedenost zaporov v številnih primerih velik vpliv na varnost osebja in zapornikov, kar vpliva na življenjske pogoje in zdravje, razpoložljive dejavnosti, zdravniško in psihološko oskrbo, rehabilitacijo in spremljanje zapornikov; poziva države članice, naj vzpostavijo sisteme in podatkovne zbirke za spremljanje razmer v zaporih v realnem času in zagotovijo učinkovito razporeditev zapornikov;
7. trdi, da večja zmogljivost zaporov ni edina rešitev za prezasedenost; kljub temu poziva države članice, naj namenijo ustrezna sredstva za obnovo in posodobitev zaporov, da bi dali prednost manjšim objektom z nastanitvijo za omejeno število zapornikov, zagotovijo dostojne razmere v zaporih, oblikujejo skupne prostore, ki bi izpolnjevali cilje nujenja

Četrtek, 5. oktober 2017

dejavnosti in socializacije, spodbujajo rehabilitacijo in ponovno vključevanje v družbo, razvijejo dodatne izobraževalne možnosti in zagotovijo varnejše okolje za zapornike in osebe;

8. meni, da so pravila glede odvzema prostosti, ki se prilagajajo zapornikom in njihovi nevarnosti, primerna metoda za preprečevanje povratništva in spodbujanje ponovnega vključevanja v družbo; ponovno poudarja, da se morajo ukrepi ponovnega vključevanja ponotranjiti in začeti med prestajanjem kazni; spodbuja države članice, naj upoštevajo vrsto storjenega kaznivega dejanja pri odločanju, kako razdeliti zapornike, in preprečijo, da bi bili zaporniki s kratko zaporno kaznijo ali obsojeni zaradi lažjih kaznivih dejanj v stiku z zaporniki, ki prestajajo dolge kazni;

9. poziva države članice, naj za zapornike zagotovijo uravnotežen program dejavnosti, ki jim bo omogočil, da bodo zunaj celic preživel toliko ur na dan, kot je potrebno za običajno človeško in socialno interakcijo ter zmanjšanje nezadovoljstva in nasilja; poudarja, da mora nastanitev zapornikov, zlasti pogoji za spanje, spoštovati človekovo dostojanstvo in zasebnost ter ustrezati zahtevam glede zdravja in higiene, pri čemer je treba ustrezno upoštevati klimatske pogoje v prostorih ter zlasti talno površino, prostornino zraka, razsvetlavo, izogibanje večjemu hrupu, ogrevanje in prezračevanje; poziva države članice, naj sprejmejo skupno opredelitev najmanjšega prostora, ki ga je treba zagotoviti vsakemu zaporniku; želi spomniti, da je Komisija nedavno omenila možnost financiranja v državah članicah iz strukturnih skladov EU;

10. poziva države članice, naj razmislijo o iskanju prostovoljcev v okviru izvrševanja sankcij za podporo strokovnemu osebju, da se ustvarijo vezi, ki bodo pripomogle k ponovni vključitvi posameznika v družbo; meni, da bi morale biti naloge prostovoljcev jasno ločene od nalog, ki jih opravlja strokovno osebje, in ne bi smele presegati njihovih sposobnosti;

11. predlaga, naj države članice uvedejo generalnega nadzornika zaporov (kot ga imajo nekatere države članice), da bi se lahko oprle na delo neodvisnih organov pri ocenjevanju razmer v zaporih;

12. je zaskrbljen zaradi vse večje privatizacije zaporniških sistemov v EU in opozarja, da je v privatizaciji kazenskih sistemov pogosto precej odprtih vprašanj glede njenega učinka na razmere v zaporih in spoštovanje temeljnih pravic; obžaluje, da je bilo izvedenih zelo malo primerjalnih raziskav, ki bi ocenile stroške in kakovost javnih in zasebnih zaporov; poudarja, da morajo glavne naloge upravljanja in nadzora ter administracija sodišč ostati v pristojnosti države;

13. poudarja, da mora pripor ostati ukrep v skrajni sili, ki se uporablja samo v nujno potrebnih primerih in za čim krajši čas v skladu z veljavnim nacionalnim zakonikom o kazenskem postopku; obžaluje, da se v številnih državah članicah v praksi sistematično uporablja pripor, ki lahko v kombinaciji s slabimi razmerami, pa tudi sicer, v zaporih pomeni kršenje temeljnih pravic zapornikov; meni, da so za odpravo problema prepogoste uporabe pripora pred sojenjem potrebne inovativne rešitve, tudi prek posodobitve zakonika o kazenskem postopku in krepitve sodstva;

14. želi spomniti, da je v evropskih zaporniških pravilih, ki jih je sprejel Odbor ministrov Sveta Evrope, poudarjeno, da bi bilo treba zapornikom omogočiti sodelovanje na volitvah, referendumih in pri drugih vidikih javnega življenja, če jim te pravice ne omejuje nacionalna zakonodaja; opozarja, da sodelovanje na volitvah zapornikom omogoča, da ponovno postanejo dejavni člani družbe, kar je koristno na njihovi poti ponovnega vključevanja v družbo; poziva države članice, naj zapornikom olajšajo dostop do volilne pravice na praktičen način, na primer tako, da na dan volitev v zaporu postavijo glasovalne kabine;

15. vztraja, da bi bilo treba izvajati dolgoročno učinkovito upravljanje kazenskih sistemov, in sicer z zmanjšanjem števila zapornikov s pogostejšo uporabo kaznovalnih ukrepov brez odvzema prostosti, kot so odločbe o delu v splošno korist in elektronski nadzor, ter z zmanjšanjem uporabe pripora pred sojenjem na najnižjo možno raven;

Četrtek, 5. oktober 2017

16. poziva države članice, naj poleg kazenskega vidika odvzema prostosti več pozornosti namenijo razvoju praktičnih veščin in rehabilitaciji zapornikov, da bi omogočili boljše upravljanje kazni, uspešno ponovno vključitev zapornikov v družbo in manjše število povratnikov; opozarja, da primerjava med alternativnimi ukrepi in zapornimi kaznimi v primeru krajših kazni kaže, da zapor privede do večjega števila povratnikov;

17. spodbuja države članice, naj uvedejo ukrepe za prilagajanje kazni, predvsem za najkrajše kazni in zlasti z uporabo prestajanja kazni v zavodu odprtega tipa, prestajanjem kazni med dopustom, da zapornik ne izgubi službe, z odločbami o delu v splošno korist ali vse pogostejšo uporabo hišnega zavora in elektronskega nadzora; meni tudi, da je smiselno okrepiti individualizacijo kazni, da se omogoči njihovo boljše izvrševanje;

18. meni, da je za učinkovitost novih ukrepov brez odvzema prostosti potrebno, da jih spremljajo tudi drugi ukrepi, kot so kazenska, izobraževalna in socialna reforma, ki si bo prizadevala za ponovno vključitev in ohranjanje stika z družbo in gospodarstvom zunaj zavora; zato meni, da bi morale uprave zaporov vzpostaviti močne vezi z lokalnimi skupnostmi, pripraviti obrazložitvene dokumente in statistične dokaze, s katerimi bi javno mnenje prepričale, da so ukrepi brez odvzema prostosti potrebni za zmanjšanje povratništva in za zagotavljanje dolgoročne varnosti v naši družbi; v zvezi s tem opozarja na obstoječe prakse v skandinavskih državah;

19. poziva Komisijo, naj izvede primerjalno študijo alternativnih ukrepov v državah članicah ter podpre razširjanje nacionalnih primerov dobre prakse;

20. poziva vse države članice, naj uvedejo okrepljene ukrepe za spremljanje zapornikov po njihovi izpustitvi iz zavora, če so bili obsojeni zaradi hudih kaznivih dejanj; predlaga uvedbo ukrepov za spremljanje po izpustitvi iz zavora s sklicem obravnave, ki jo vodi sodnik, ki mu pomagata svetovalec za pogojni odpust in svetovalec za ponovno vključevanje v družbo, da se oceni ponovno vključevanje v družbo in tveganje za povratništvo;

21. poudarja, da okvirni sklep o spremljevalnih ukrepih in alternativnih sankcijah predvideva mehanizme vzajemnega priznavanja za ukrepe, ki jih uporabljajo države članice, kot so omejitve gibanja, odločbe o delu v splošno korist, omejitve komuniciranja in ukrepi izгона, ter da okvirni sklep o evropskem nalogu za nadzor isto predvideva za pripor;

22. poziva države članice, naj upoštevajo posebna priporočila v zvezi z razmerami v zaporih za ranljive zapornike; obžaluje dejstvo, da so včasih osebe z duševnimi motnjami zaprte zgolj zaradi pomanjkanja ustreznih storitev zunaj zaporov, ter opozarja, da lahko po mnenju Evropskega sodišča za človekove pravice neprimerno obravnavanje oseb z duševnimi motnjami pomeni kršitev člena 3 EKČP, v primeru samomorilnih zapornikov pa tudi kršitev člena 2 EKČP (pravica do življenja);

23. obžaluje dejstvo, da nekatere države članice ranljivosti starejših in invalidnih zapornikov ne upoštevajo v celoti; poziva države članice, naj zagotovijo, da bodo starejše zapornike, ki postanejo invalidi, izpustile, in da se invalidnim zapornikom zagotovi potrebna infrastruktura;

24. poziva države članice, naj ukrepajo proti vsem oblikam diskriminacije pri obravnavi zapornikov, ki temelji na spolni usmerjenosti, in zapornikom zagotovijo pravice do spolnosti;

25. poudarja, da imajo zapornice posebne potrebe in da morajo imeti dostop do ustreznih zdravstvenih storitev, zdravniških pregledov in do primernih sanitarnih ukrepov; poziva države članice, naj upoštevajo veljavna priporočila glede obravnave zapornic in preprečijo kakršno koli diskriminacijo na podlagi spola;

26. meni, da je treba posebno pozornost nameniti potrebam nosečnic v zaporih, ne le med nosečnostjo, ampak tudi po porodu, in da je treba zagotoviti ustrezne prostore za dojenje ter kvalificirano in specializirano zdravstveno nego; meni, da bi bilo treba razmisliti o alternativnih modelih, ki upoštevajo dobro počutje otrok v zaporih; vztraja, da samodejno ločevanje matere in otroka ustvarja globoke čustvene težave pri otroku in lahko predstavlja dodatno kazen, ki prizadene mater in otroka;

Četrtek, 5. oktober 2017

27. izraža zaskrbljenost zaradi visoke stopnje samomorov v zaporih; poziva vse države članice, naj pripravijo akcijski načrt za preprečevanje samomorov v zaporih;

28. spodbuja države članice, naj zagotovijo, da bodo zaporniki imeli redne stike z družino in prijatelji, tako da jim omogočijo prestajanje kazni v zavodih v bližini doma, in naj za ohranjanje družinskih vezi spodbujajo obiske, telefonske klice in uporabo elektronskih komunikacij z dovoljenjem sodnika in ob nadzoru uprave zapora; opozarja, da je treba pojem družine razlagati široko, da bi vključeval neformalizirana razmerja; meni, da je pomembno, da se zagotavljajo primerni pogoji, ki omogočajo ohranjanje teh stikov;

29. obsoja razpršitev zapornikov, ki jo izvajajo nekatere države, saj gre za dodatno kazen, ki prizadene družine zapornikov; poziva k vzpostavitvi ukrepov, ki bodo omogočili premestitev oseb v oddaljenih zaporih bliže njihovem domačemu kraju, razen če pravosodni organ ne odloči drugače iz pravno utemeljenih razlogov; opozarja, da lahko po mnenju Evropskega sodišča za človekove pravice namestitve osebe v zapor, ki je tako oddaljen od družine te osebe, da so zaradi tega družinski obiski oteženi ali celo nemogoči, predstavlja kršitev člena 8 EKČP (pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja);

30. ponovno poudarja, da je treba zagotoviti, da se otroci v zaporih obravnavajo na način, ki upošteva njihovo največjo korist, vključno s tem, da so ves čas, tudi med premestitvijo, ločeni od odraslih in da imajo pravico, da ohranijo stik s svojimi družinami, razen če sodišče odloči drugače; obžaluje, da so v nekaterih državah članicah mladoletni storilci kaznivih dejanj zaprti skupaj z odraslimi, zaradi česar so izpostavljeni tveganju zlorab in nasilja ter prikrajšani za posebno varstvo, ki ga ranljiva skupina potrebuje; opozarja, da Direktiva (EU) 2016/800 o procesnih jamstvih za otroke daje prednost uporabi alternativnih ukrepov; poziva države članice, naj za mladoletnike vzpostavijo posebne vzgojne centre;

31. opozarja, da bi morali otroci v zaporu imeti zagotovljeno varstvo, zaščito in vse potrebne oblike individualne pomoči (socialno, izobraževalno, poklicno, psihološko, zdravstveno in telesno), ki jih potrebujejo glede na njihovo starost, spol in osebnost; spodbuja države članice, naj namesto zaporne kazni podpirajo zaprte izobraževalne centre z oskrbo otroške psihiatrije za najtežavnejše mladoletnike; poziva države članice, naj otrokom v zaporu namenijo posebno skrb in zaščito;

32. poziva države članice, naj zagotovijo ustrezne prostore za izobraževanje za mladoletnike v zaporih; opozarja, da morajo otroci v zaporu imeti dostop do programov, ki jih vnaprej pripravljajo na vrnitev v njihove skupnosti, pri čemer je treba v celoti nameniti pozornost njihovim čustvenim in telesnim potrebam, družinskim odnosom, nastanitvi, šolanju in možnostim zaposlitve ter socialnoekonomskemu statusu;

33. spodbuja Komisijo, naj oblikuje posebne delovne skupine, ki jih bodo sestavljali predstavniki ministrstev za pravosodje držav članic in nacionalnih organov, pa tudi nevladnih organizacij, ki delujejo na tem področju, da bi olajšali izmenjavo dobre prakse;

34. poudarja, da bi morali otroci v zaporih ohranjati redne in kakovostne stike s starši, družinami in prijatelji s pomočjo obiskov in korespondence, razen ko so potrebne omejitve v interesu pravice in otroka; opozarja, da se omejitve te pravice nikoli ne bi smele uporabiti kot kazen;

35. poziva Komisijo, naj spodbuja politike, katerih cilj je odprava diskriminacije, s katero se utegnejo soočiti otroci staršev v zaporu, s stališča okrepitve družbenega vključevanja ter vzpostavljanja vključujoče in pravične družbe;

36. priznava pravico otrok do ohranjanja neposrednih stikov s starši v zaporu in obenem ponovno poudarja pravico zapornikov do opravljanja starševske vloge; v zvezi s tem meni, da bi morali zapori imeti posebne prostore za otroke, kjer bi na otroke pazilo ustrezno usposobljeno osebje v zaporu, med drugim socialni delavci in prostovoljci iz nevladnih organizacij, ki lahko pomagajo otrokom in družinam med obiski v zaporu;

Četrtek, 5. oktober 2017

37. poziva Komisijo, naj oceni možnost priprave memoranduma o soglasju na ravni EU, da bi staršem, ki so v zaporu, omogočila, da ohranijo starševske odnose in da bi bili lahko ti starši navzoči pri pomembnih mejnikih pri izobraževanju otrok, s čimer bi zagovarjali varstvo interesov mladoletnikov;

38. poudarja, da imajo zaporniki, ki so zaprti v državi članici, ki ni država članica njihovega bivališča, večje težave pri ohranjanju stikov s svojimi družinami;

39. poziva države članice, naj upoštevajo veljavna priporočila glede obravnave tujih zapornikov, ki temeljijo na njihovi pravici do nediskriminacije, in naj zlasti spodbujajo posredovanje kulturnih mediatorjev;

40. poziva države članice, naj kazni samice uporabijo le v skrajnem primeru in ko zapornik ogroža druge zapornike ali samega sebe ter vzpostavijo vse možne mehanizme za preprečevanje zlorab; poziva države članice, naj prenehajo uporabljati samico za mladoletnike;

41. poziva države članice, naj se učinkoviteje borijo proti pojavu preprodaje prepovedanih snovi in drog v zaporih;

42. opozarja na načelo, da je pravica do zdravja splošna, in poziva države članice, naj zagotovijo dostop do ustreznih zdravstvenih storitev in ustrezno zdravstveno opremo v zaporih, pa tudi da imajo zaporniki dostop do zdravstvene oskrbe, kadar koli je to potrebno, zato naj v vsakem zaporu zaposlijo zadostno število ustreznih kvalificiranih zdravnikov; izraža zaskrbljenost zaradi težav, ki jih imajo zaporniki v številnih državah članicah pri dostopanju do zdravnika ali psihološke podpore;

43. poziva države članice, naj zagotovijo, da zaporniki s hudimi ali kroničnimi obolenji, tudi rakom, prejmejo potrebno specifično zdravljenje;

44. poziva tiste države članice, ki tega še ne izvajajo, naj v primeru hudo bolnih zapornikov razmislijo o prilagoditvi kazni iz humanitarnih razlogov na podlagi sodne odobritve, pri čemer se upošteva stopnja nevarnosti zapornikov in mnenje izvedenskega odbora;

45. poziva države članice k boju proti vse pogostejšemu pojavu radikalizacije v zaporih, pri čemer naj zaščitijo svobodo veroizpovedi in preprečijo diskriminacijo, povezano s prakticiranjem določene vere; poudarja, da mora vsak poseben program, namenjen določeni skupini zapornikov, kot so tisti, ki veljajo za radikalizirane, spoštovati enaka merila za človekove pravice in mednarodne obveznosti, kot veljajo za katerega koli zapornika; priporoča, da predstavniki uprav zaporov pristojne organe obveščajo o radikalizaciji posameznikov;

46. poudarja, da nehumane razmere v zaporih, slabo ravnanje in prezasedenost lahko pomenijo dejavnike, ki povečujejo tveganje za radikalizacijo;

47. meni, da se radikalizacija lahko učinkovito rešuje med drugim z boljšim odkrivanjem zgodnjih znakov tega pojava (npr. z usposabljanjem osebja in izboljšanjem obveščevalnih služb v zaporih), boljšim mehanizmom za obravnavanje ekstremističnega vedenja, razvojem izobraževalnih ukrepov ter podpiranjem medverskega dialoga in komunikacije; meni, da so za boj proti radikalizaciji nujni boljše mentorstvo, več psihološke pomoči in stikov z osebami, ki so deradikalizirane; opozarja, da so mladi še posebno izpostavljeni propagandi terorističnih organizacij; spodbuja države članice, naj vzpostavijo programe za deradikalizacijo;

48. meni, da bi morale države članice v dejavnosti spremljanja vključevati opozarjanje pravosodnih organov in/ali nacionalnih organov, pristojnih za boj proti terorizmu, o najnevarnejših radikaliziranih zapornikih;

49. spodbuja države članice, naj izmenjujejo primere dobre prakse, da se prepreči radikalizacija v zaporih in zavodih za mladoletnike ter se proti njej bori; želi spomniti, da je Evropska unija v okviru evropske agende za varnost zagotovila sredstva za podpiranje poklicnega usposabljanja osebja v zaporu za boj proti radikalizaciji v zaporih; poziva države članice, naj v celoti izkoristijo center odličnosti mreže za ozaveščanje o radikalizaciji in posebej, naj še naprej izmenjujejo strokovno znanje prek delovne skupine za zapore in pogojni odpust, ki deluje v njegovem okviru;

Četrtek, 5. oktober 2017

50. poudarja, da predstavljajo drugačna pravila za zapornike, ki naj bi bili radikalizirani ali ki so jih novačile teroristične organizacije, možne ukrepe za omejitev radikalizacije v zaporih; vendar svari, da bi se morali tovrstni ukrepi uvesti le za vsak primer posebej in na podlagi sodne odločbe ter bi zanje moral veljati pregled pristojnih ustreznih pravosodnih organov;

51. poudarja, da osebje v zaporih opravlja zelo zahtevno delo v korist skupnosti, zato bi mu morali zagotoviti ustrezno plačilo in dostojne delovne pogoje, ki bi morali vključevati tudi brezplačno psihološko svetovanje in telefonske linije, namenjene podpori osebju, ki se sooča s težavami, ki bi utegnile vplivati na njegovo delo;

52. opozarja, da sta družbeno priznanje in sistematično usposabljanje osebja v zaporih bistvenega pomena za zagotavljanje varnih in ustreznih razmer v zaporih; spodbuja države članice k izmenjavi informacij, izmenjavi in uporabi primerov dobre prakse in sprejetju kodeksa ravnanja in etike za osebje v zaporih; poziva, naj se v ta namen skliče skupščina uprav zaporov, ki naj vključuje predstavnike osebja v zaporu;

53. želi spomniti na temeljno vlogo socialnega dialoga z osebjem v zaporu ter nujnost, da se ga obvešča in se z njim posvetuje, zlasti pri razvoju novih konceptov odvzema prostosti, namenjenih izboljšanju zaporniških sistemov in razmer v zaporih, tudi tistih, namenjenih omejevanju nevarnosti radikalizacije;

54. poziva države članice, naj zagotovijo reden dialog med zaporniki in osebjem v zaporu, saj so dobri delovni odnosi med osebjem in zaporniki temeljni element dinamične varnosti pri umirjanju morebitnih incidentov ali pri ponovnem vzpostavljanju reda skozi proces dialoga;

55. poziva države članice, naj upravnike zaporov spodbujajo k ustanavljanju zaporniških svetov v vseh zaporih;

56. poziva Komisijo, naj oblikuje evropski forum o razmerah v zaporih, da bi spodbudila izmenjavo dobre prakse med strokovnjaki iz vseh držav članic;

57. poziva Komisijo in institucije EU, naj sprejmejo potrebne ukrepe v okviru svojih pristojnosti, da se zagotovita spoštovanje in zaščita temeljnih pravic zapornikov, zlasti ranljivih oseb, otrok, duševnih bolnikov, invalidov in žensk, vključno s sprejetjem skupnih evropskih standardov in pravil za pridržanje v vseh državah članicah;

58. poziva Komisijo, naj spremlja razmere v zaporih v vseh državah članicah in zbere podatke, tudi statistične, o njih ter o vseh primerih kršitev temeljnih pravic zapornikov, pri tem pa naj spoštuje načelo subsidiarnosti; poziva države članice, naj poslancem omogočijo neoviran vstop v zapore in centre za pridržanje;

59. poziva države članice, naj v skladu s priporočilom Sveta Evrope 1656/2004 z dne 27. aprila 2004 sprejmejo evropsko listino o zaporih;

60. poziva države članice, naj spodbujajo politike za ponovno vključevanje zapornikov v civilno življenje, zlasti politike, namenjene odpravi strukturnih ovir za ponovno vključitev nekdanjih zapornikov v družbo, ter vzpostavijo politike spremljanja in prilagajanja kazni; opozarja, da je povratništvo manj pogosto, če zaporniki postopno preidejo iz zaporniškega življenja v življenje zunaj zapora;

61. meni, da restorativni in varstveni pogled na sisteme kazenskega pravosodja samodejno vključuje večje spoštovanje človekovega dostojanstva posameznika, saj ima za cilj varstvo družbe in rehabilitacijo osebe, s tem da se lažje dosežejo prevzgojni cilji kazni, zaporniki ponovno vključijo v družbo in zmanjša število povratnikov; obžaluje, da v večini držav članic skoraj ne obstaja razvijanje mediacije in restorativne pravičnosti namesto disciplinskih postopkov; spodbuja države članice, naj dajo prednost politikam in zakonodaji za restorativno in medijsko pravičnost, ki uporablja socialne, ekonomske in kulturne instrumente in ne le izključno kaznovale;

Četrtek, 5. oktober 2017

62. poudarja pomen zagotavljanja dostopa do izobrazbe in poklicnih kvalifikacij zapornikom; spodbuja države članice, naj v skladu z mednarodnimi standardi vsem zapornikom nudijo smiselne dejavnosti, na primer možnosti za izobraževanje ali delo, da bi se po prestani kazni ponovno vključili v družbo in bili ustrezno opremljeni za življenje brez kriminala; spodbuja države članice, naj zagotovijo, da zaporniki med prestajanjem kazni delajo, študirajo ali se udeležijo usposabljanja, da bi bolje upravljali s svojim časom in se pripravili na ponovno vključitev v družbo; meni, da je nujno, da imajo mladoletniki dostop do šolanja in poklicnega usposabljanja;

63. spodbuja države članice, naj razvijejo orodja za podporo zaporniku pri vrnitvi v delovno življenje, da opredelijo možnosti za zaposlitev glede na lokalne potrebe, čim bolj prilagojeno organizirajo in nadzorujejo usposabljanje in delo ter nenehno sodelujejo s predstavniki delodajalcev; spodbuja jih tudi, naj vzpostavijo programe usposabljanja, ki bodo delodajalce in zasebna podjetja spodbujali k zagotavljanju strokovnega usposabljanja zapornikom z namenom, da jih ob izteku zaporne kazni zaposlijo; nadalje jih spodbuja, naj uvedejo spodbude, tudi finančne in davčne, za delodajalce, ki želijo zaposliti zapornike, ali za spodbudo nekdanjim zapornikom k ustanavljanju lastnih podjetij; poleg tega jih spodbuja, naj vzpostavijo kontaktne točke za izpuščene zapornike, ki bodo nudile informacije in podporo pri iskanju zaposlitve, ter obvezno in strogo nadzorovano učenje na daljavo;

64. želi spomniti, da je Evropski socialni sklad finančni instrument Unije, namenjen izboljšanju možnosti za zaposlitev milijonov Evropejcev, zlasti teže zaposljivih, kot so tudi zaporniki in nekdanji storilci kaznivih dejanj; pozdravlja pripravo projektov, ki zapornikom po odsluženi kazni pomagajo pri ponovnem vključevanju v družbo in na trg dela;

65. poudarja, da delo, ki ga opravlja zapornik, ne sme veljati za obliko kaznovanja ter da se je treba boriti proti morebitnim zlorabam; poudarja, da morajo možna dela, ki se ponudijo zapornikom, ustrezati sodobnim standardom in tehnikam dela in morajo biti organizirana v okviru sodobnih sistemov upravljanja in proizvodnih procesov; poziva države članice, naj bo delo v zaporu plačano bolje, kot je trenutno; poziva Komisijo, naj izvede primerjalno raziskavo o plačah zapornikov v državah članicah z namenom, da bi določili pošteno in trajnostno višino plačila, ki bi omogočila delo vsakemu zaporniku;

66. spodbuja države članice, naj izmenjujejo primere dobre prakse v zvezi s programi izobraževanja, rehabilitacije in ponovnega vključevanja, zlasti za izboljšanje ponovne vključitve po odhodu iz zaporov ter preprečevanje povratništva nadaljnje radikalizacije;

67. poziva institucije EU, naj v čim večji meri tehnično in ekonomsko podprejo izboljšave zaporniških sistemov in razmer v zaporih, zlasti v državah članicah, ki se soočajo s hudimi finančnimi težavami;

68. poziva Komisijo, naj vsakih pet let od sprejetja te resolucije objavi podrobno poročilo o razmerah v zaporih v Evropi, ki naj vključuje poglobljeno analizo kakovosti izobraževanja in usposabljanja, ki je na voljo zapornikom, in oceno rezultatov alternativnih ukrepov namesto zaporne kazni (vključno s stopnjo povratništva);

69. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, vladam in parlamentom držav članic, Svetu Evrope, Parlamentarni skupščini Sveta Evrope, komisarju Sveta Evrope za človekove pravice in Evropskemu odboru za preprečevanje mučenja.
